

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim članom in članicam, vsem čitateljem in čitateljicam „Vojnega invalida“ in vsem našim prijateljem! Vojne žrtve smo postali ljudje in za nas so zdaj zares Božični prazniki in zares Novo leto — ne sicer še v vsej popolnosti, a vera, da bo čez 3 mesece april, ko nam bodo zazvonili v celoti velikonočni zvonovi, napovedani v novi invalidski uredbi, nas raduje in zadovoljuje — zato naš klic in naš pozdrav Vam vsem: Pax vobiscum!

Oblastni odbor U.V.I. Ljubljana
Uredništvo „Vojni invalid“

Orlovič Pavle:

Kvišku glave pohabljeni zidarji in kladivarji Jugoslavije

Hvaležni smo ti, o veliki in sveti Neznani junak na vrhu Avale in z mesta, s katerega je bivše dni stražil močan grad vojvode Porče od Avale, da si s svojim sijajem in zamisljivo našega velikega kiparja-umetnika Ivana Meštroviča vzdramil zaslužno vest in jo vrnil na ceste stare in slavne, s katerih je bila zašla. Ti, ki se danes počutiš tako ponosnega, obkrožen s slavo in sijajem v tem svojem večnem oddihališču, nisi pozabil svojih zvestih živih tovarišev, ki so ostali na zemlji, ali žal, pozabljeni, ponižani in nesrečni, temveč si zastavljal svojo posvetitev vse dotlej, dokler ne bodo posvečeni živi tovariši tvoji.

Hvala ti za to tovariško uslugo, Neznani junak, tovariš naš!

Ko bomo pohiteli s protezami in berglami, mesto rok in nog na Avalo, bomo pri tvojem veličastnem hramu polnih prs molili h Gospodu vojskarnim trum za večni pokoj tebi in vsem našim padlim tovarišem v bojih, iz katerih se je rodila naša Jugoslavija. Ti, Neznani junak, ti si nam to omogočil, ker si s svojo impozantnostjo spomenika hvaležnosti jugoslovenskega naroda navdihnil ustvarjalce tega spomenika s staro slavo in moralo in jih napomnil, da so poleg tebe še tudi žive žrtve, katerim se narod še ni oddolžil, katerim še spomenik ni postavljen.

Zato hvala prvemu inicijatorju tvoje slave in tvojega spomenika, blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru Prvemu in slava mu!

In ti, Neznani junak, si lahko ponosen na svoje delo, kakor smo mi, tvoji tovariši ponosni na tvojo uslugo. Tisti, ki so te obiskovali in ogledovali, ki so skrbeli, da bo tvoj veličasten hram dovršen, so se spomnili tudi nas, živih vojnih žrtev in nam dali pravico, po kateri smo brezupno dihal dvajset let. Danes se počutiš srečnega, ker te je narod ovekovečil. Deli to radost z nami, svojimi tovariši, ker smo tudi mi s teboj srečni, ker nas je narod uvrstil v prve vrste svojih zaslužnih državljanov, iz vrst katerih so nas krivično vrgli tisti, ki naše slave niso mogli prenesti, ker za njo tudi niso ničesar doprinesli.

Nisi sam, bojni tovariš, na Avali. Poleg tebe jih je stotisoč z enako usodo, za grobove katerih se ne ve in so se njih imena istotako, kakor je tvoje, izgubila. Ti si njihov legitimen zastopnik in čast, ki se ti jo izkazuje, je čast vsem neznanim junakom, kosti katerih so raztresene širom sveta. Ali poleg vas neznanih je še mnogo in mnogo stotisočev grobov znanih bojnikov, ki so padli v svetovni vojni na polju časti in slave »za krst častni in svobodo zlato«. Njihovi grobovi so zaznamovani in vsaki dan orošeni s solzami njihovih milih in dragih.

Tebi in njim slava!

Vi ste žrtve, ki so naši ljubljani domovini bile potrebne, da bi bila ohranjena svobodna ognjišča vseh nas in so te žrtve razumljive. Ali vrste se še cele vrste stotisočev grobov vaših nesre-

nih bojnih tovarišev, ki so se vrnili iz vojne pohabljeni in z uničenim zdravjem, a so prezgodaj in brez potrebe umrli. To so bile nepotrebne žrtve našemu narodu in te moramo še globlje obžalovati. Njihova pohabljenost v vojni je bila potrebna za svobodo Jugoslavije, a njihova smrt je bila nepotrebna žrtev nevaležnosti tistih, ki teh žrtev niso znali ceniti.

Ali, glejte, napočil je dan tudi za tiste, ki so preživele to kruto dobo in so dočakali svojo novo rojstvo. Pravi državniki so izvršili svojo dolžnost, vodeni s staro moralo in patriotizmom.

Kvišku glave, pohabljeni zidarji in kladivarji Jugoslavije!

Tovarišu Božidaru D. Nediću,

predsedniku Središnjeg odbora Udruženja vojnih invalidov v Beogradu

v imenu vseh vojnih žrtev Slovenije najtopleje čestitam k izvolitvi za narodnega poslanca, prepričani, da bodo vojne žrtve imele v Narodni skupščini krepkega in neumornega zagovornika in branilca.

Oblastni odbor

Udruženja vojnih invalidov Ljubljana.

»In Beseda je meso postala ...«

(Božična razmišljanja. Dopis.)

Nekako pred 2000 leti je bilo. Tam v betlehemskem hlevu, v jasli položeno, je ležalo detece — Beseda, ki je meso postala. Vse zapuščeno je bilo, ogrevano od diha osla in vola, objemano od ljubice mamice... Zunaj na pašnikih pa so pastirji zaslišali pesem »gloria in excelsis... et in terra pax...«

Nikogar ni bilo, ki bi šel in počastil detece — Besedo, ki je meso postala, samo pastirji so šli, poklekali in jo molili. Zakaj potrebni so bili Besede...

Bilo je to pred nekakimi 2000 leti.

Vsako leto je odsluhod odmeval in odmeva ta pozdrav v dobi zime in mraza iz oltarjev in zvonikov lin, oznanja joč »gloria in excelsis... et in terra pax...« — orgle mogočno done v veličastnih akordih in spremljajo pozdrav tisočetošoh »slava na višavah... in na zemlji mir...«

Kajti zgodilo se je, da je Beseda meso postala in da je oznanjala lepše življenje ter je med nami prebivala...

In zamaknjen v ta čudež, se mi zdi, da se je baš letos zgodilo tudi nekaj podobnega, da se je letos, ob dvajsetletnici Jugoslavije, dopolnilo prerokovanje, tičoč se nas žrtev svetovne vojne, da je tudi zdaj Beseda meso postala. Ko bodo čez nekaj dni doneli pozdravi iz razsvetljenih cerkva in oltarjev z mogočno božajočo pesmijo »slava na višavah... in mir ljudem...« v spomin tistega čudeža pred nekako 2000 leti, ali ne bo donelo to tudi nam, žrtvam svetovne vojne? Beseda prerokov — našega Udruženja in našega invalidskega ministra Dragiša Cvetkovića — da bo vstal novi invalidski za-

kon, ki bo zopet obrisal solze, olajšal trpljenje in priznal bojavnike iz svetovnih bojišč kot kladivarje in zidarje naše Jugoslavije, — je meso postala. Uresničilo se je in uredba je zagledala luč sveta, Beseda je meso postala, »gloria in excelsis... et in terra pax...«

Vem, takrat pred nekakimi 2000 leti ni bilo Herodežu — oblastniku po volji, da je Beseda meso postala. Stregel ji je po življenju. Zapovedal je, da morajo Besedo ubiti. Ali zaman je bil njegov trud. Beseda je rasla, bila v uteho vsem ponižanim in razžaljenim in jih božila, bila celo križana, a zmagovalni aleluja, ki je objel ves svet in srca ljudi, ki so dobre volje, je oznanjal, da je zaman ves odpor Herodežev, če je mnogo ljudi, ki so dobre volje.

Kaj morda z novo invalidsko uredbo ni nekaj podobnega? Komaj je bila prerokovana, komaj je zagledala luč sveta, so vstajali Herodeži vseh vrst, ki se hvalijo, da niso cestinarji. Beseda — invalidska uredba —, ki je meso postala, jim je samo beseda, in naj bi kot beseda še naprej ostala.

Vendar, mi vojni invalidi, me vojne žrtve, pa bomo to Besedo, ki je meso postala, da bi med nami prebivala, čuvali in jo branili pred Herodeži. In gorje tistemu Herodežu, ki bi ji stregel po življenju, ki bi hotel, preden stopi popolna, dorasla na noge, kar bo spomladi, umoriti jo, zadušiti, okrniti ali ji kako drugače preprečiti, da bi zapela svoj težko pričakovani aleluja. Gorje mu!

Naj detece, Beseda-uredba, porojena v zimi, v hladu in mrazu, raste in se krepi, naj pripravi vse, da bo, ko bodo zacvetele vijolice in šmarnice, nagelj in fajgl, zaklicala nam z velikonočnimi zvonovi mogočen pozdrav: Aleluja! —

*

Taka so moja razmišljanja v dnevih petja »gloria in excelsis... et in terra pax...« — slava na višavah in mir ljudem...

—g—, žrtev svetovne vojne.

Veselite in žalost

(Še pismo voj. invalida.)

Z radostnim vzklikom sem prejel veselo poročilo posebne izdaje »Vojnega Invalida«. Ali!...

Prebranje sem zopet zložil k drugim prejšnjim, s tugo v srcu, ker daleč je še 1. april in mnogokaj se lahko zgodi. Ali bom ta 1. april sploh še dočakal? Jaz (prestreljeno imam glavo) trpim v glavi silne bolečine, posebno na temenu, kjer sem operiran. Po 20 letih občutim iste bolečine kakor l. 1917, ko sem bil pri drugem nadpregledu v Mariboru meseca oktobra priznan s 66%%. Leta 1919 sem bil zopet pri nadpregledu v Celju s stalno

Premišljevanje vojnega invalida

(Dopis.)

Zima je tu. Raja mladina po snegu. Onemogel starec, bolnik ter siromašni vojni invalid pa je v skrbeh, potlačen, zagrnjen. Ni kaj toplega obleči, ne obuti, ne s čem bi segrel sobo — kmalu ne bo več kaj za pod zob.

Z žalostjo moram priznati, da ves vojni čas nisem bil toliko srečen, da bi si bil mogel kupiti vsaj eno novo obleko. Nosim to, kar že drugi odvržejo pa meni podarijo. No, pa ob bogatini nisem še dobil niti krpe. Pa ga tudi ne grem nadlegovat, kajti bogatinove

roke so trde kot železo,
srca trdega kot jeklo,

le siromak, edino on pozna siromaka.

Bilo je, spominjam se, nekaj dni pred svetovno vojno. Vprašal me je neki gospod:

»No, Filip, kako je, kako vam gre?«

»O, hvala gospod,« sem rekel. »Prav zadovoljen sem na vse strani.«

»No, to je pa lepo. Takih ljudi je malo, ki bi tako povedali,« je odvrnil gospod. In v resnici, bil sem zadovoljen in srečen. Bil sem zdrav in močan, imel sem primerno službo in tako sem imel upanje, da si bom vsaj nekoliko postlal tudi za stara leta.

Toda prišlo je drugače. Zapustiti sem moral dobro službo ter obleči vojaško suknjo, ki sem jo nosil celih devet let. Od 1910. leta do 1913. kot aktiven vojak, od 1914. pa do 1920. leta v vojni in v ujetništvu.

In ko sem se vrnil in jo slekel, sem bil kakor gnila goba. Tako so mi drugi, ki so bili modri gospodje, postali že prej kot na stara leta, posteljo s trnjem in mukami. Da, če bi me danes kak tak gospod vprašal, kako mi gre, bi mu odgovoril vse drugače kakor pred 24 leti.

Ali nikdo od gospodov me ni vprašal. V te naše žalostne razmere je vendar enkrat po 20 letih prisiljal žarek upanja,

pravega, resničnega upanja, pomoči in tolažbe. Novi invalidski zakon — uredba je uzakonjena. Zato izrekam na tem mestu lepo zahvalo v imenu vseh nas trpečih tovarišev-bojnikov gospodom, ki so se nas vendarle spomnili in doumeli, da od samih obljub ne moremo živeti in da so lačnemu mrzle klobase ljubše kakor pa tople obljube. Še lepšo zahvalo pa našemu Udruženju in njegovim funkcionarjem, ki so prav po bojevnikiško stali takorekoč v strelskih jarkih in izvojevali uredbo.

Sicer se moramo še dolge 4 mesece pošteno mazati s potrpežljivostjo in upamo, da ne bo vse to le saharin. In to upanje nas krepi in tolaži.

Vsem trpinom vojnim invalidom in vsem tovarišem iz krvavih bojnih poljan, ter vsem, ki so dobre volje in srca, voščim srečno in veselo Novo leto 1939. Živela Jugoslavija!

Lenarčič Filip,

Majšperški vojni invalid.

Službeni del OOUVI

NEKAJ NAJVAŽNEJŠIH IN NAJZANIMIVEJŠIH DOLOČB NOVE INVALID-SKE UREDBE

Uradni slovenski izvod »Uredbe o vojnih invalidih in ostalih žrtvah vojne«, ki je objavljena v »Službenih Novinah« od 2. dec. 1938, br. 277-LXXXII-A, bomo, kakor smo že v zadnji številki (izredni izdaji) »Vojnega Invalida« rekli, izdali v posebni brošuri, kakor hitro bo prevedena na slovenski jezik.

Med tem hočemo danes radi informacij, da bo vsakemu jasno, svojemu članstvu obrazložiti tista najvažnejša določila in paragrafe, ki jih prinaša Uredba, da bo vsak vedel, kaj mu v glavnem daje nova Uredba in kaj mu bo storiti, da si te pravice pridobi.

Kakšno zaščito in pomoč daje Uredba?

§ 7. govori:

1. Invalidom:

- a) zdravljenje,
- b) strokovni pouk,
- c) proteze in druge ortopedske pripomočke,
- d) olajšave pri ustanovitvi delavnic, obrti itd.,
- e) službo in delo,
- f) gospodarsko okrepitev,
- g) znižano in brezplačno vožnjo,
- h) invalidnino in specijelne dodatke,
- i) vzdrževanje do smrti v invalidskih domovih,
- j) pogrebne stroške.

2. Vdovam in staršem padlih, umrlih ali pogrešanih bojevnikov in umrlih invalidov:

Isto kakor zgoraj pod črko a), b), d), e), f), g), h), j) in še s podporami in posojili za olajšanje in ustanavljanje samostojnega gospodarstva ter z raznimi drugimi ugodnostmi. (Mnogo tega prejšnji zakon ni dajal.)

Kar se tiče brezplačnega zdravljenja, govori § 8 Uredbe, da imajo po tej Uredbi zdaj vsi vojni invalidi pravico do zdravljenja vseh bolezni, ki so posledice ran in poškodb in tudi za vse ostale bolezni, ki jih dobe tekom življenja.

(Po prejšnjem zakonu invalidi VII, VIII. in IX. grupe tega niso imeli.)

§ 9 pa daje tudi brezplačno zdravljenje za vse bolezni, ki jih ima rodbina (vdove, starši, žena, otroci) siromašnih invalidov ali umrlih, padlih in pogrešanih bojevnikov. (Tudi tega prejšnji zakon ni dajal.) Zdraviti jih morajo brezplačno vse državne in samoupravne bolnice, sanatoriji, dispanzerji, kopališča, klimatska zdravilišča itd.

§ 12 Uredbe govori, da se pod zdravljenjem razume vse: zdravnik in zdravniška pomoč, nega, zdravlila ter vzdrževanje v bolnicah, kopališčih in sanatorijih. (Tega tudi prejšnji zakon ni imel.) S tem je vojnim žrtvam in njih rodbinam zelo pomagano. O tem se bodo izdali še pravilniki, ki jih mora podpisati minister socialne politike.

Kako je z vožnjo po železnici?

§ 42, točka 1, pravi, da imajo vsi, če so poklicani od oblasti itd. radi svoje invalidnosti, kakor je bilo tudi dosedaj, brezplačno vožnjo.

Točka 3 pa pravi: Vojni invalidi, ako se vozijo kot privatne osebe kamorkoli, imajo polovično voznino na vseh državnih prometnih sredstvih. (Dosedaj 12-krat letno.) Vsi drugi (vdove, starši in otroci) pa imajo polovično vožnjo 12-krat na leto.

52%. Drugih pregledov sploh ne štejem, ker so bile same redukcije in so mi celo priznali 0%. — Ni pomagalo nič, ne prošnja ne pritožba, ampak reklo se je: »Odlazi!« Tako sem ostal do leta 1929 s 40%.

Dne 23. julija 1937 sem prosil za nadpregled in 19. avgusta 1937 sem bil pri zdravniškem pregledu,

»možes da radiš!« ter pristavi: »Invalidi bi radi, da bi jim zastoj denar dajali!«

To je bilo v Ljubljani v Poljanski vo-

In zdaj pravijo, da bomo priznani 1. aprila?!

Ajdnik Karl, voj. invalid v Žičah.

Kako se bo to uredilo, smo že nekoliko povedali v zadnji (izredni) izdaji našega lista. Uredba namreč pravi, da bodo članske knjižice služile obenem kot legitimacije za znižano vožnjo. Minister prometa bo seveda moral pred tem izdati svoj tozadeven pravilnik.

Kako je z invalidnino po novi Uredbi?

§§ 43, 44, 45.

Invalidnino dobe vsi brez razlike ali so v državni ali samoupravni službi (kar dosedaj ni bilo), brez razlike ali imajo kakršenkoli davek v kakršnikoli višini (sedaj je bil na invalidnino davčni cenzus), brez razlike, ali ima vdova nezakonskega otroka, ali je kdo kaznovan radi koristoljubja, pa ni v sodnijski obtožbi točno povedano, da izgubi zato deloma, vso ali za nekaj časa invalidnino — vsi priznani bodo torej dobivali invalidnino.

Uredba deli invalide v X grup.

- I. grupa je 100% z dodatkom. Mesečno dobi 750.— Din
- Dodatek je 750.— Din
- II. grupa je 100%. Mes. dobi 600.— Din
- III. grupa je 90%. Mes. dobi 540.— Din
- IV. grupa je 80%. Mes. dobi 480.— Din
- V. grupa je 70%. Mes. dobi 420.— Din
- VI. grupa je 60%. Mes. dobi 360.— Din
- VII. grupa je 50%. Mes. dobi 300.— Din
- VIII. grupa je 40%. Mes. dobi 180.— Din
- IX. grupa je 30%. Mes. dobi 120.— Din
- X. grupa je 20%. Mes. dobi 80.— Din

§ 47 Uredbe, odstavek 1, pravi:

Vojni invalidi, ki so rezervni oficirji ali rezervni vojni uradniki, dobe poleg invalidnine in poleg družinskih doklad še specijelne doklade, ki znašajo:

- I. drag. razr. dnevno 20.— Din.
- II. drag. razr. dnevno 16.— Din.
- III. drag. razr. dnevno 10.— Din.

Pravico do teh doklad imajo pa samo pod pogoji, da nimajo mesečnih bruto dohodkov od

- I. drag. razredu 1500.— Din.
- II. drag. razredu 1200.— Din.
- III. drag. razredu 900.— Din.

Rodbine (vdove, starši, otroci) padlih in umrlih ali pogrešanih bojevnikov, o katerih govori 1. odstavek tega paragrafa, imajo pravico na te specijelne draginske doklade in to:

- I. drag. razr. dnevno 10.— Din.
- II. drag. razr. dnevno 8.— Din.
- III. drag. razr. dnevno 5.— Din.

§ 48 Uredbe govori:

Vojni invalidi II., III., IV., V. in VI. grupe, ki so siromašni (kateri nimajo predpisanega nad 200.— Din letnega davka — torej samo pri dokladah je ostal še davčni cenzus) dobe še poleg invalidnine draginske (družinske) doklade za sebe in za vsakega člana rodbine (žena, otroci do 16. ozir. do 23. leta) in to:

v I. drag. razr. mesečno 90.— Din.

v II. drag. razr. mesečno 60.— Din.

v III. drag. razr. mesečno 30.— Din.

(III. drag. razred je tudi vas.)

§ 49 Uredbe govori:

Vdove v boju padlih, umrlih ali pogrešanih bojevnikov dobe invalidnino mesečno ne glede na davčni cenzus — 88.— Din.

Poleg tega pa draginske doklade za sebe in za otroke, če niso stari čez 16, ozir. 23 let in če se šolajo, mesečno:

v I. drag. razr. za sebe 90.— Din.

za vsakega otroka 60.— Din.

v II. drag. razr. za sebe 60.— Din.

za vsakega otroka 45.— Din.

v III. drag. razr. za sebe 30.— Din.

za vsakega otroka 30.— Din.

Seveda, tudi te ne smejo imeti preko 200.— Din davčnega cenzusa.

§ 50 Uredbe govori:

Starši padlih, umrlih ali pogrešanih bojevnikov dobivajo,

a) ako živita oba, mes. 176.—Din.

b) če živi samo eden, mesečno 88.— Din.

Če so starši izgubili več kot enega sina, se za vsakega nadalje izgubljenega poveča invalidnina za 20%.

Na invalidnino imajo starši tudi pravico, neglede ali je padli, umrli ali pogrešani sin zapustil ženo in otroke, ki istotako dobivajo invalidnino.

Poleg te invalidnine imajo starši mesečne doklade, ako nimajo čez 200.— Din predpisanega davčnega cenzusa, enako kakor smo zgoraj navedli za vdove, namreč 90.—, 60.— in 30.— Din.

Prejšnji zakon o tem sploh ni nič govoril.

§ 52 Uredbe pravi, da imajo vdove umrlih invalidov in starši od V. do VII. grupe iste doklade, kakor govori § 49.

§ 66 Uredbe v svoji točki 1 določa, da dobi rodbina, to je vdove in starši, za umrliim možem, sinom invalidom, ki je zaščiten po tej Uredbi, pogrebne stroške v znesku tromesečne njegove invalidnine z dokladami.

Posojila iz Narodnega invalidskega fonda.

V § 64 Uredbe je določilo, da lahko daje Narodni invalidski fond posojila na podlagi invalidnine in dodatkov, ozirajoč se na starost in sposobnost za delo prosičev. Ta dolg se pa odplačuje potem tako, da se ena tretjina invalidnine in doklad odtegne za dolg.

Minister mora za to predpisati poseben pravilnik.

Odkupnine.

Odkupnin invalidnine nova Uredba ne pozna. Pač pa § 119 določa, da osebe, ki so po prejšnjih zakonih dobile odkup, bodo zdaj po novi Uredbi vseeno dobivale invalidnino in doklade in imele vse ugodnosti, ki jih daje Uredba. Samo se bo z njim pripadajočo invalidnino in dokladami ta odkupnina poračunala. Če je že rok potekel, bodo dobivali polno invalidnino, če pa še ni, pa ko bo odkupnina poravnana. Računalo se bo od dneva, ko je dotični dobil odkupnino.

Davčni cenzus, kot § 121 Uredbe.

Že pri dokladah smo omenjali, da davčni cenzus velja po novi Uredbi samo pri dokladah in to, če dotični plačuje nad 200.— Din neposrednih davkov. V neposredne (direktne) davke spadajo: zemljarina, pridobnina, zgradarina, davek na rento in uslužbenški davek.

Na invalidnino pa davčnega cenzusa sploh ni.

Kuluk.

§ 128 pravi: Vojni invalidi z najmanj 50% invalidnosti in vsi, ki imajo 50 let, ako so siromašni, so oproščeni od kuluka v delu in denarju. Izvzeti so samo državni in samoupravni uslužbenci in vpokojenci.

Otroci vojnih žrtev.

§ 129 pravi, da so otroci vojnih žrtev oproščeni vseh taks in šolnin, ko se uče v raznih državnih in samoupravnih šolah vse dotlej, da jih končajo.

(Tega prejšnji zakoni niso imeli, da si je to velika olajšava za starše-vojne žrtve.)

Razni pravilniki.

Razne določbe in paragrafi dobe svoje pravilnike in § 130 Uredbe določa, da ima vse potrebne pravilnike čimprej izdati minister socialne politike sporazumno s pristojnimi ministrstvi.

Toliko v vednost, ker se bo marsikateri paragraf Uredbe mogel izvajati šele, ko bo izdan pravilnik. Skrbeli bomo, da se ne bo zavlačevalo.

Odstotki nesposobnosti.

§ 131 Uredbe določa, da zaenkrat ostanejo za zdravniške komisije odločujoča navodila za določanje odstotkov invalidnosti navodilo iz leta 1929 St. Br. 55480.

Kako je z Udruženjem.

Udruženje mora dobiti nova pravila, ki se imajo prilagoditi določilom Uredbe. Plenum Središnjega odbora te dni iste izgotavlja in sprejema.

§ 132 Uredbe pravi, da vsa invalidska udruženja, ki sedaj obstojajo, razen Središnjega odbora Udruženja vojnih invalidov z vsemi njegovimi Oblastni-

mi in Krajevnimi odbori, morajo prenehati in likvidirati tekom 6 mesecev, ko stopi ta Uredba v veljavo.

Točka 2 tega paragrafa pa pravi: Središnji odbor Udruženja vojnih invalidov v Beogradu s svojimi Oblastnimi in Krajevnimi odbori izdela svoja nova pravila po predpisih te Uredbe v roku 6 mesecev.

Izplačevanje invalidnin.

§ 133 Uredbe govori: Invalidnine, doklade in ostale pridelavnosti začnejo teči po tej Uredbi od 1. aprila 1939. Do tedaj pa se vrši izplačevanje še po starem zakonu.

Predhodne naredbe.

Kako se bo postopalo po novi Uredbi z vojnimi žrtvami in prevajalo na njihove pravice, govore nadaljnji paragrafi.

§ 115 govori v svoji točki 1:

»Vse osebe, ki imajo izvršne razsodbe (rešenja) po invalidskem zakonu od 1929 in po njih prejema invalidske prejemke, se bodo prevedle na prejemke, ki jih daje ta Uredba, brez ponovne razsodbe (sojenja).

Točka 2 tega paragrafa določa:

»Prevedbe na te prejemke bodo izvršile finančne direkcije, ki izplačujejo invalidnine. In to tako, da bo dotični prejel mesto dosedanje višine pripadajočo invalidnino in dodatke v tisti višini, ki mu gre po Uredbi. In to najpozneje v roku 3 mesecev, ko stopi Uredba v veljavo.«

Kakor torej vidite, vojnim invalidom in vdovam, ki sedaj prejema invalidnino, ni treba nič skrbeti, kako bo z novo. Finančna direkcija bo kar avtomatsko to sama uredila in začela izplačevati.

§ 117 Uredbe govori o osebah, ki se zdaj javljajo prvič:

»Osebe, ki se zdaj javljajo prvič, ali katere so radi prepozne prijave ali iz kakršnikoli drugih razlogov bile odbite po prejšnjih zakonih, imajo pravico, da vložijo prijavo po § 69 te Uredbe (ta paragraf razlagamo na drugem mestu pozneje). Poleg tega tudi tisti bojevniki, ki so brez lastne krivde popolnoma izgubili vid, ostali slepi in da to ni posledica kakšne bolezni pred vojno.«

Tu gre torej za tiste vojne invalide, vdove in starše, ki se prej niso pravočasno javili, ali ki se sploh iz teh ali onih razlogov niso javili. Gre tu za tiste vojne invalide, ki jih je § 42 zakona iz leta 1929 črtal (koristoljubje) in za tiste vdove, ki jih je paragraf 42 radi nemorale črtal iz staleža vojnih vdov. In pa za tiste bolnike, invalide, ki so popolnoma slepi.

Vojni invalidi in vdove, ki so sicer po zakonu 1929 priznani, a ne prejema invalidnine radi davčnega cenzusa, se morajo tudi javiti, vendar samo s prepisom pravomočnega rešenja, da so priznani in bo postopek kratek. Isto velja tudi za državne in samoupravne nametščence.

Kako je z invalidi-bolniki?

Za invalide-bolnike je § 118, ki v svoji točki 1 določa:

»Vojni invalidi, ki so radi bolezni ali radi bolezni in ran skupaj proglašeni z najmanj 50% invalidnosti, imajo pravico, da se po tej Uredbi prijavi, ako izpolnjujejo sledeče pogoje:

a) da so se prijavi vsaj do 17. maja 1923 in od tega dneva vložili pristojni oblasti dokaze, da so navedeno bolezen dobili pri vršitvi obvezne vojne službe v edinicah, ki so bile namenjene in uporabljane za vršitev vojnih operacij od dneva mobilizacije do dneva demobilizacije;

b) da so proglašeni za vojne invalide s 50% invalidnosti;

c) da so bili prevedeni na invalidski zakon od leta 1925.

d) da bo njihova invalidnost po novem zdravniško-komisijskem pregledu proglašena z najmanj 70% invalidnosti radi tiste bolezni, oziroma radi rane in bolezni, radi katere so proglašeni za vojne invalide ter da izpolnjujejo vse pogoje, ki jih predpisuje ta Uredba.

To velja tudi za vdove in starše takšnih oseb.

Paragraf glede bolnikov-invalidov, kakor ga je predlagalo Udruženje, ni obveljal, češ, po 20 letih se ne da več konstatirati tak bolnik, če bi še zdaj kazal samo 20, 30, 40% invalidnosti radi bolezni, dobljene v vojni.

Ako je invalid-bolnik umrl v vojni še pred 17. majem 1923, a ni bil prijavljen, njegova vdova ali starši lahko vložijo prijavo, ker je to že nekako razumljivo, da je bila bolezen dobljena na vojni. Če pa je umrl po 17. maju 1923, a ni bil prijavljen, tedaj ne pomaga nobena prijava. Vprašanje bo, ki ga bo treba potem vsakega posebej reševati, kako je z bolnikom-invalidom, ki je imel recimo pred 1925, samo 40%, a je med tem umrl. Če bo podan dokaz, da je umrl res radi bolezni, dobljene v vojni — vemo, da so takrat razne zdravniške komisije površno pregledovale — je imel v resnici več kakor 40%, ker bi drugače ne umrl. To bo treba, kakor rečeno, v takih primerih vsako tako reč posamezno obravnavati in dokazovati.

Točka 3 paragrafa 118 odreja, da vsi ostali invalidi, ki so radi bolezni, dobljene v vojni, priznani po prejšnjih invalidskih zakonih, uživajo vse pravice Uredbe, razen invalidnine. Istotako tudi vse vdove in starše takšnih umrlih vojni invalidov.

Kako se bo prijavljalo?

§ 67, točka 1 in 2 govori, da vsak, kdor smatra, da ima po Uredbi pravico na državno zaščito, mora podati pismeno prijavo prvoinstančnemu invalidskemu sodišču.

§ 68 pa določa, da po Uredbi prenehajo sedanja invalidska sodišča pri divizijskih oblastih in bodo ista pri okrožnih sodiščih, kjer bo razsojal sodnik posameznik. Vsi akti sedanjih invalidskih sodišč se morajo odstopiti okrožnim sodiščem.

Za slabo pismene, nepismene, slaboumne, duševno bolne, maloletne, za odsotne in slične primere, kjer prizadeta oseba ne more podati — vložiti prijave, vlagajo prijave njihovi sorodniki ali je-robi. Če pa teh ni, vsak drug človek ali tudi oblast. Prijava se lahko poda tudi pismeno na zapisnik pri okrožnem invalidskem sodišču.

Pravica za prijave ne zastari, kakor je bilo to po sedanjih zakonih, ampak se računa rok vedno od dneva podane prijave, če je zamujen prvotno predpisan rok.

§ 69 Uredbe predpisuje, kakšna naj bo prijava.

1. Tisti, ki poda prijavo, mora po možnosti navesti:

- leto in kraj rojstva,
- svoje sedanje stalno bivališče,
- kedaj je stopil v kaderski rok in v kateri edinici ga je odslužil,
- v kateri edinici je bil onesposobljen v vojni,
- katere starešine (poveljnike) je imel,
- kateri dan, mesec in leto je bil ranjen, v kateri borbi in kakšni, na katerem položaju in v katerem kraju,
- v kateri bolnici se je zdravil,
- kedaj je kot ranjenec odšel iz čete, oziroma bil odnešen,
- kedaj je bil superarbitriran in razrešen službe v vojski.

2. V slučaju, da ima o vsem tem tudi pismene dokaze, naj iste priloži prijavi.

3. Ako je oženjen, ima še priložiti prijavi:

- poročni list, za otroke krstne liste,
- potrdilo, da vsi člani rodbine, za katere zahteva pravice, še žive,
- potrdilo o npravnosti in o premoženjskih razmerah.

4. Vdove, starši padlih, umrlih ali pogrešanih, podajajo prijave z istimi podatki, kakor je zgoraj navedeno, seveda o osebi, po kateri zahtevajo pravice.

Dodati morajo, kateri dan in kje je padel dotični, ali navesti bolnico, v kateri je umrl, oziroma kje je umrl.

Te določbe veljajo sicer v prvi vrsti za vojne žrtve, ki bi eventualno na no-

vo nastale, vendar tisti, ki še dosedaj niso bili nikoli prijavljeni, morajo iste tako izpolniti, po možnosti, kakor pravi Uredba. »Če bi prosilec«, govori Uredba, »ki vloži prijavo, ne imel vseh podatkov ali dokumentov, ki so zato potrebni, bodo sodišča ista sama najhitreje poskrbela.« Vendar je že bolje, da vsak sam s pomočjo svojega Krajevnega odbora vse poskrbi, kar potrebuje.

K temu dodajamo, da naj tisti, katerih akti-rešenja še iz leta 1921, 1925 in 1929 niso rešena, teh podatkov ne navajajo, ampak samo zahtevajo, da se njihov akt (tu treba navesti številko rešenja invalidskega sodišča, sklepa okrajnega sodišča), nahaja pod tako in tako številko še nerešen. Zraven naj omeni-jo, pri katerem invalidskem sodišču akt leži.

Tisti in tiste, kateri so bili po zakonu 1925 priznani s sodnijskim sklepom ali uverjenjem takratnih okrajnih sodišč, ali pa tudi odklonjeni radi davčnega cenusa, ali nemorale itd., ti naj se sklicujejo pri prijavi na ta akt in številko tega sodnijskega sklepa ali uverjenja. Eventuelno priložijo overovljen prepis tega sklepa.

Enako naj naredijo vsi tisti, ki so bili za ta ali oni vzrok po invalidskem zakonu 1929 nepriznani, odbiti itd. Naj priložijo overovljen prepis prvoinstančnega rešenja k svoji prijavi. Ker številke rešenj so številke aktov, ki leže pri invalidskih sodiščih.

Tisti, ki so radi davčnega cenusa ali radi državne in samoupravne službe sicer bili priznani, samo invalidnine niso prejeli, naj v svoji prijavi kratko omenijo, da se jim naj začne izplačevati invalidnina.

§ 70 Uredbe govori, da morajo občine ozir. Udruženja vojni invalidov na primeren način obvestiti svoje člane, kako naj podajo prijave in jim vseskozi pomagati, da dosežejo svoje pravice.

To je obenem, samoobsebi razumljivo, naloga Udruženja in bo ono članstvu sporočilo potom okrožnic in »Vojnega Invalida« vse potrebno, ko bodo nova invalidska sodišča organizirana in bodo odredila začetek prijavljanja.

§ 76 Uredbe določa, da se lahko vsak zoper prvoinstančno razsodbo, če ne bo ž njo zadovoljen, pritoži na višje invalidsko sodišče, ki je v Beogradu pri ministrstvu socijalne politike (kakor sedaj) in to v roku 30 dni.

Pregledne komisije.

§ 80 Uredbe določa:

1. Pri vsakem vojnem okrogu je invalidska komisija za pregled oseb, ki konstatira nesposobnost za delo in določi višino odstotkov invalidnosti.

2. Invalidsko komisijo sestavljajo:

- poveljnik vojnega okruha ali njegov pomočnik,
- njegov adjutant kot delovodja,
- eden vojaški in eden civilni zdravnik, od katerih naj bo po možnosti eden kirurg.

3. Proti sklepu te nižje zdravniške komisije se lahko prizadeta oseba v roku 30 dni pritoži na višjo zdravniško komisijo, števisi od dneva, ko je prejela zdravniško uverjenje.

4. Tudi če se oseba ni pritožila, se ima predmet in dotični poklicati pred višjo zdravniško komisijo, ako so v prvi zdravniški komisiji bila mnenja zdravnikov različna.

Nadalje določa Uredba, da vsakdo, kdor je poklican na zdravniško komisij-ski pregled, ima pravico, da lahko pride k nji s svojim zdravnikom ali pa prinese njegovo mnenje. Ustmena in pismena mnenja teh zdravnikov mora komisija vzeti v obzir in jih priložiti k aktu.

(Tega pri prejšnjih zakonih ni bilo, zato toliko krivic in površnih pregledov.)

Obnova postopka.

§ 81 Uredbe določa, da lahko vojni invalid in tudi oblast zahtevata obnovo postopka, ako so zato podani novi dokazi, da se doseže pravica ali pa da se dokaže goljufija. In to tudi, če je bila pri prejšnjem pregledu pogrešna ocena. Lahko tudi zahteva obnovo postopka, če se mu je zdravje radi ran ali bolezni, za katero je priznan za vojnega invali-

da, tako poslabšalo, da ima pravico na povišanje invalidnine.

Za obnovo postopka se zaprosi pri okrožnem-invalidskem sodišču in to z vednostjo in pristankom Udruženja.

Državni in samoupravni nameščenci in vpokojeanci.

Že pri razlagi, kdo vse dobi invalidnino, smo povedali, da jo po novi Uredbi dobe tudi državni in samoupravni nameščenci, ki po prejšnjih zakonih invalidnine niso prejeli, dokler so bili v službi. Da je bila to velika krivica, ne bomo zdaj govorili, ta krivica je zdaj odstranjena in popravljena. Zdaj dobi vsak invalidnino kot nekako nadoknado za izgubljeno zdravje, ude itd., pa naj je bogat ali siromašen, naj je v taki ali taki službi — vsak dobi invalidnino.

Mnogo borbe je tudi bilo, da bi novi zakon štel vsem oficirjem, vojnim uradnikom in podoficirjem, državnim in samoupravnim nameščencem in vpokojencem, ki so vojni invalidi, 35 let službe, ne glede, ali jih je že prebil v službi ali je še v službi, ali da je že vpokojen.

Tako se je tudi glasil tozadevni paragraf v načrtu, ki ga je izdelala državna komisija s sodelovanjem Udruženja in je bil tudi zahtevan na III. plenarni seji Središnjega odbora, ki je zasedal letos (1938) novembra meseca. Ali: mi smo obračali, gospodje pa so obrnili. Zdaj, ko je Uredba podpisana in postala zakon, govori § 126 tako-le:

1. Oficirjem, vojnim uradnikom in podoficirjem, kakor tudi tistim nameščencem države, samouprave in ostalih javnopravnih ustanov, ki se nahajajo v službah, ki po gotovih zakonih dajejo pravico pokojnine, če so vojni invalidi, I., II., III., IV., V. in VI. grupe, se prizna pravica

na pokojnine, kakor da so v službi bili

35 let za invalide	I. in II. grupe,
30 let za invalide	III. grupe,
25 let za invalide	IV. grupe,
20 let za invalide	V. grupe,
15 let za invalide	VI. grupe,
10 let za invalide	VII. grupe,

s tem, da za razliko med stvarno presluženega in priznanega časa naknadno doplačajo v obstoječe fonde odgovarjajoče vloge, kakor predpisujejo tozadevni predpisi.

2. Te odredbe ne veljajo za vojne invalide, ki imajo zdaj večje število službenih let kakor je zgoraj predvideno, veljajo pa za tiste vojne invalide, ki jim je služba prenehala, preden je stopila v veljavo ta odredba. Vendar brez pravice za naknado za preteklo dobo.

Naknadno doplačilo se lahko dovoli tudi na obroke s tem, da vdova lahko nadaljuje doplačilo, če bi invalid do smrti ne mogel popolnoma vplačati teh vlog.

§ 127 govori o osebah, ki bi morda po tej Uredbi dobivale manj kakor po invalidskem zakonu iz leta 1929. Če bi bil tak slučaj, bodo take osebe prejemale dosedanje svoje invalidske prejemke.

*

To je na kratko razlaga in objava najvažnejših in najpomembnejših določil nove Uredbe. Podrobno, kajpada, bo vsak našel v brošuri, ki jo bomo izdali, kakor rečeno, ko bo v »Službenem listu« banske uprave izšel slovenski tekst Uredbe.

Samo ne pozabite naročiti, da ne bo zaloge morda zmanjkalo, ker bomo brošuric tiskali samo gotovo število.

Vsem krajevnim odborom!

Od vseh strani se obračajo invalidi na Oblastni odbor in poizvedujejo, kakšne pravice itd. imajo po novi Uredbi.

Zdaj smo v današnjem »Vojnem Invalidu« obrazložili vse najpotrebnejše in najbolj zanimive paragrafe.

Posameznikom in nečlanom ne bomo odgovarjali, vsak se ima zgledati pri svojem Krajevnom odboru, če pa še ni član, pa se včlaniti.

Kakor je iz razlag razvidno, se bo moral vsak, kdor misli, da je upravičen, prijaviti pri okrožnem sodišču, ki bo sedaj prvoinstančno invalidsko sodišče. Okrožna sodišča so v Sloveniji v Ljubljani, v Celju, v Mariboru, v Novem mestu in v Murski Soboti.

Ta sodišča pa trenutno še ne poslujejo. Poslovati bodo začela šele v ne-

kaj tednih, ker je treba vse prej urediti.

Pač pa zdaj že lahko Krajevni odbori sprejemajo prijave (kakršna naj bo prijava, je povedano v obrazlagi) in naj se vsi, ki so upravičeni, v to svrhu javljajo pri svojih Krajevnih odborih. Tako bo že do uradnega poziva za vlaganje prijav lahko mnogo storjenega, ker potem bodo Krajevni odbori take prijave kar oddali okrožnim sodiščem.

Razglasite tudi pri občinah, pred cerkvami in raz prtičnic, kakor pač smatrate za primerno, da se sprejemajo prijave pri Krajevnih odborih.

Za Oblastni odbor:

Iv. Vuk
tajnik.

Matko Štefe
predsednik.

Vsem v vednost in ravnanje!

Nova uredba o invalidih in ostalih žrtvah vojne je postala zakon 2. dec. 1938, ko je bila objavljena v »Službenih Novinah«.

S tem dnem soglasno § 134 Uredbe prenehajo veljati vsa določila invalidskega zakona 1929, torej ves ta zakon je postal neveljaven z vsemi njegovimi spremembami in izpopolnitvami, uredbami in pravilniki, ki so bili po njem sprejeti. Samo izplačevanje invalidnin se vrši do 1. aprila 1939 še po predpisih starega zakona.

Že v zadnji številki smo poudarili, da ne sme nihče sprejemati kakršnihkoli navodil, pozivov itd. od kogarkoli če se tičejo vprašanja vojni žrtev in nove Uredbe, dokler tega ne sporoči Oblastni odbor v listu »Vojni Invalid« in Krajevnim odborom z okrožnicami.

Udruženje je zdaj poloficielna organizacija in ima po Uredbi dolžnosti in pravice, ki jih bo točno izvrševalo v korist vojni žrtev.

V Beogradu bo 21. in 22. decembra 1938 zasedal plenum Središnjega odbora, ki bo sprejel nova pravila Udruženja v smislu Uredbe, na kar se bo izvršila reorganizacija Udruženja. Izdelal bo tudi plenum vse direktive za enotno poslovanje invalidskih sodišč, za ustanovitev invalidskih oddelkov pri banski upravi itd.

Prijavljati pa se bo začelo, kakor hitro se organizirajo nova invalidska sodišča pri okrožnih sodiščih, kar bo, kakor rečeno, objavljeno po vseh občinah in vseh odborih Udruženja.

PODALJŠANJE ŽEL. LEGITIMACIJ

Podaljšanje želez. legitimacij za leto 1939 se vrši tako-le:

Vsak naj prinese svojo žel. legitimacijo svojem Krajevnom odboru. Zraven 2 Din za železniško markico. Te markice se dobe na žel. postajah.

Krajevni odbori predložijo s seznamom te legitimacije sreskemu načelstvu (v Ljubljani, Celju, Mariboru mest. poglavarstvu ali policiji), ki legitimacije za 1939. leto podaljšajo.

LICITACIJA KANTINE

V artilerijski vojašnici v Ljubljani se bo vršila dne 3. jan. 1939, ob 16. uri, prva ofertalna licitacija kantine za 3 leta, t. j. od 1. IV. 1939 do 31. III. 1942.

Pogoji se lahko vidijo vsa delavni dan v pisarni štaba komande vojašnice Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja v Ljubljani, (artilerijska vojašnica na Tyrševi cesti) od 16. do 18. ure.

Kavcija za licitacijo se polaga pri blagajni državne hipotekarne banke — podružnica Ljubljana in na dan licitacije do 10. ure dopoldne v gotovini ali v državnih papirjih v znesku 600 Din.

Pravico na licitacijo imajo izključno samo vojni invalidi, priznani po veljavnih invalidskih zakonih.

Pismene ponudbe morajo biti kolkovane s 50.— Din in predane v zapečateni kuverti in z znakom »ponudba za zakup kantine v kasarni Viteškega Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja v Ljubljani« in predane odrejeni komisiji istega dne do 10. ure.

Lične (osebne) invalidske legitimacije

Že parkrat smo omenili, da so sreska načelstva pozvala vojne invalide, naj prinesejo slike, da bodo dobili legitimacije za vožnjo po železnici.

To je sicer po predpisu pravilnika o vožnjah po železnici, ki je bil izdan leta 1937, mi smo ga obrazložili v septembrski številki 1937, vendar so sreska načelstva pomotoma pozvala vse priznane vojne invalide, naj predložijo slike.

Tiče se pa to samo tistih vojnih invalidov, ki so zbog bolezni, dobljenih med vojno, priznani za take po odredbah inv. zakona 1925, a so z invalidskim zakonom izgubili prejemanje invalidnine in druge privilegije, samo zdravljenje jim je bilo še dano. Taki invalidi namreč do 1. januarja 1938 niso imeli tudi pravice do polovične vožnje po železnici. A če so bili pozvani k zdravniku na zdravljenje, v protezno delavnico itd., in dobili »objavo« — listino za brezplačno vožnjo, so morali imeti tudi lično ali osebno legitimacijo, da so se izkazali, da so res pravi. Kdor je imel železniško legitimacijo, tisti se je z njo izkazal in mu tako lična legitimacija ni bila potrebna. Ker pa so letos dobivali železniško legitimacijo za polovično vožnjo izjemoma tudi bolniki, o katerih govori § 113 inv. zakona 1929 in ki jih zgoraj omenjamo, so sedaj take lične legitimacije od sreskih načelstev že pre-

pozne in nepotrebne, razum za tiste, ki si niso nabavili žel. legitimacije za polovično vožnjo, čeprav bi si jo lahko. Sicer pa, če so legitimacije zdaj že izdane, tudi ne škodujejo.

Ponekod pa se je zgodilo, da se taki invalidi s tako lično legitimacijo vozijo tudi za polovično ceno po železnici, torej jo rabijo neupravičeno. Izgovarjajo se, da tudi tisti železniški uradniki trdijo, da se lahko vozijo s tako lično legitimacijo tudi za polovično ceno in dobe, kakor se nam poroča, tudi na podlagi teh ličnih legitimacij polovične vozne karte.

To je nedopustno. Tega ne sme noben vojni invalid izrabljati. Lahko da je železniški uslužbenec dober človek in premalo poučen in hoče vojni žrtvi ustreči — ali vojna žrtev mora imeti toliko bojovniškega ponosa, da tega ne izkorišča. Vsak vojni invalid mora brez-pogojno vedeti, kaj mu gre in kaj mu ne gre. Če pa izkorišča privilegije, pravi celo inv. zakon, se mu odvzame invalidnina in se ga kot vojnega invalida črta.

To sporočamo v vednost in ravnanje in ne bomo trpeli nikogar, ki bi nam bil v sramoto. Dotične krajevalne odbore, kjer se je to zgodilo, in morda še dogaja, pozivamo, da preprečijo tako postopanje svojih članov.

Krajevni odbori UVI

KRAJ. ODBOR LJUBLJANA

Pisarna Krajevnega odbora v Ljubljani je za članstvo sedaj odprta vsak dan od 9. do 12. ure dopoldan.

K. O. KAMNIK. Da se bo lahko vse pravilno in hitro delalo, da ne bo zmešnjav in nepotrebnega tekanja in beganja, pozivamo članstvo, da počaka, dokler se ne ustanove nova predvidena sodišča in ne izda potrebnih navodila.

Invalidske zadeve bodo po novem zakonu reševali posebni sodniki pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

Kraj. odbor Udruženja vojnih invalidov v Kamniku naznanja, da bodo vsi člani potom občine poklicani, kdaj naj se v svrhu prijave zglasijo pri organizaciji v Kamniku, dotlej naj pa mirno potrpijo in ne delajo zmešnjav.

Invalidska organizacija je odslej pol-uradna ustanova in bo moral biti vsak njen član, kdor bo hotel prejemati invalidnino, organizacija bo pa skrbela, da bo vsak prišel do svojih zasluženih in pristojnih pravic.

Svetujemo in priporočamo pa vsem, da se takoj naroče na naš list »Vojni Invalid« pri Oblasnem odboru U. V. I. v Ljubljani, da bodo iz njega lahko posneli vsa navodila in pojasnila, ker s tem zakonom je likvidirano tudi invalidsko vprašanje.

Vse posle vodi predsednik Bokalič vsak delavnik popoldne od 15.—17. ure. Člani

naj se oglase pri njem le ob tem času in samo na povabilo. Nobene nestrpnosti. Vsi boste prišli na vrsto ob pravem času.

Moravče. Krajevni odbor UVI sporoča vsemu članstvu, da naj javijo vsem, ki še niso organizirani, da morajo postati člani, ker drugače ne bo z njimi nič. — Imamo novi invalidski zakon »Uredbo«, vsak čas pričakujemo navodil od Oblastnega odbora radi »prijave« in sličnega. — Bodite pa prepričani, da Krajevni odbor ne bo šel nikomur na roko, ako ne bo organiziran. Vsak neorganiziran invalid ali vojna vdova naj si že sedaj preskrbi novo sliko za člansko knjižico. — Vesele Božične praznike in srečno novo leto želi odbor.

Celje. Podaljšanje legitimacij za leto 1939 bo prav enostavno. Naši člani naj si nabavijo železniško markico po 2 Din in sicer oni iz mesta in sreza Celje jo dobijo v naši pisarni, iz drugih srezov pa na železniški postaji. Legitimacijo s to markico nesejo potem v mesto Celju na policijo, v okolici pa na sresko načelstvo; enako tudi v drugih srezih, kjer se bo legitimacija takoj podaljšala.

CELJE. Vsi naši člani, ki so predložili prošnjo za božično podporo, naj se zgledajo v sredo, dne 21. decembra dopoldne v pisarni, kjer se bodo delile podpore. — Vsak naj prinese tudi člansko knjižico, da se bo podpora vpisala.

Razno

Moravče. Jeras Alojzij, 40% vojni invalid iz Gabrovnice, obč. Smartno pri Tuhinju, je bolehal na nogi, prestreljeni z dum-dum kroglo nad stopalom; imel je 40%, pa še za tiste mu je šla trda. Sedaj so mu nogo odrezali nad kolenom. Operacija je srečno prestal. Dobro, da imamo novo »Uredbo«, drugače se ne ve, kaj bi naredili z njim.

Moravče. Dne 7. novembra t. l. je na veke zatisnila svoje trudne in solzne oči naša zvesta članica Korošec Ana iz Trnjava 31. Kljub svoji revščini je redno plačevala članarino in list Voj. invalid. Kako je bila pokojna vesela, kadar smo ji rekli, da dobimo novi invalidski zakon. Vedno je rekla: »Jaz ga ne bom dočakala, samo obetajo ga!« — Sedaj smo dobili novo »Uredbo«, ali Tebe, draga tovarišica, krije že črna zemlja! — Preostali izrekamo naše sožalje. — Odbor.

Kočevje. V vasi Rigelj, občina Stari-log, srez Kočevje, živi Schneider Josip, vojni invalid, kateri je odšel v letu 1914. na gališko fronto s I. bataljonom 7. lov-skega bataljona.

Ranjen je bil dne 8. 9. 1914 pri Gro-deku. Krogla ga je zadela v desno lice in mu obtičala v levem licu, razbila mu je tudi vse zobovje. Šele po 18 mesecih

so mu to kroglo v takratni pomožni bol-nici v Koepler-Sabe vzeli ven. V Gradcu je tudi dobil zobno protezo, ki pa danes ni več za rabo. Druge si ne more nabaviti, ker je brez denarnih sredstev, kot invalid je pa tudi ne dobi, ker ga oblast ni priznala kot vojnega invalida z večjimi odstotki. Na levi nogi ima tu-di dve rani, eno med kostmi pod pregi-bom stopala.

Na bojišču je moral stati in se skri-vati pred sovražnimi krogli v 1 me-ter globoki vodi in s tem si je nakopal še druge bolezni. Na nadpregledu je bil dne 17. nov. 1921 in dobil za vse to sa-mo 10%. Kam so gledali?...

Tudi če bi mu oblast priznala (do-volila), da sme prosjčiti, ne more radi pretežke hoje in druge bolezni, zadob-ljene v vojni.

Ima ženo in 4 otroke, eden sin služi pri vojakih, ena hčerka je v umobolnici v Ljubljani, drugi pa žive doma v veli-kem pomanjkanju in bedi.

Ta vojni invalid ima že nad 58 let starosti, ne kaže mu drugega, kakor ži-vemu iti v grob. Žalostno je to, da se je moglo z vojnimi invalidi tako postopati. Nova Uredba mu mora vsaj na stare dni zbrisati solze.

Topla beseda priznanja

Naš tov. predsednik je prejel lepo pismo od rodbine vojnega invalida iz Sv. Lenarta v Slovenskih goricah.

Toplina tega pisma je vredna, da ga priobčimo v »Vojnem Invalidu« (seveda brez imena), ker se iz njega vidi, kakšno delo je naredilo Udruženje, da je izvojevalo vsaj tako invalidsko uredbo-zakon, kakršen je, in mnogim tako res obrisalo solze.

»Globoko spoštovani gosp. pred-sednik! — Tudi v našo borno hišo je prinesel naš list »Vojni invalid« toliko zaželjeno in tako težko pričakovano vest, da so se v Beogradu vendar enkrat spomnili na nas, ki smo res zaslužili pomoči in je skrajno potrebni.

Naša tričlanska družina je po-zdravila to novico s solzami veselja v oči, ker tudi mi upamo, da bo padla kakšna drobtinica z bogati-nove mize, da bo tudi v naši hiši prenehalo vsaj deloma siromaštvo.

Skozi deset let smo spremljali Vaše trudapolno delo za nas, sedaj, ko je največje in najbolj naporne borbe konec, si štejemo v dolžnost, da Vam izrečem skupno s svojim možem najpristranejšo zahvalo in iskreno priznanje Vašemu delu in skrbi za nas.

Ne morem Vam plačati, niti vr-niti, kar smo Vam dolžni, zato naj Vam ljubi Bog stotero povrne. Mož je član Udruženja že celih 15 let, tudi jaz bi se rada že včlanila, pa nismo zmogli za oba članarine in če nam bodo kaj izboljšali, se bom še jaz včlanila in stopila v Vašo sredo in tudi naš fant, ki ga je itak sama družba in telovadba.

Veliko bi Vam še, gospod pred-sednik, imela napisati in razkriti kot svojemu očetu. Pa ker je danes to pismo namenjeno le Vam za nič drugega kot da Vam izrečemo svojo hvaležnost, opustim vse drugo, sa-mo z nam prošnjo prihajam: prosim, če bi dovolili in vprašali pri ured-ništvu našega lista, če smem, tudi jaz poslati za tisk življenjepis voj-ne sirote, ki je zelo zanimiv in za-losten. Ista ni priznana in menda tudi po novem invalidskem zakonu ne bo, ker ima preveč nevoščljiv-cev.

Sklepam svoje pismo, da Vas ne zadržujem, ker vem, da imate zdaj polne roke dela ter Vas najiskre-njeje pozdravljam.

(Podpis.)

Kako nastaja narodna pesem

V roke mi je prišla stara članska knji-zica iz leta 1924, last vojnega invalida Matije Srabotiča iz Pavlovca pri Ormožu.

V knjižici, na praznih listih, je pesmi-ca, »Slovo neveste«, ki je spesnena iz sre-a preprostega človeka iz ljudstva ter tako postaja narodna pesem.

Priobčujemo jo v narečju, kakor je bi-la spesnena:

Oj sneha lublena, kaj misliš si ti, si v srečnem nemirna, pa kaj se ti zdi, vso ledig veselje zgubila si zdaj, in srce lubezni zdaj možu podaj.

Postala si žena, več nisi deklíč, pri fantih, dekletih zdaj nima več nič, zdaj tebi tvoj venček dol vzeti ti bo, in nikdar več djani na tvojo glavo.

Tud starše lublene odzaj zapustiš, da v njihovem varstvu zdaj več ne živiš, vsikdar si vesela k njim prišla domó, al zdaj ti dom drugi odkazani bo.

Zdaj lepo in milo jim reci tako: ljubljena Vi, mati, zahvalim za to, ki dozdej me na skrbi imeli ste Vi in vsikdar v nèvóli k pomoči mi bli.

Tud fantom, deklinam gnes roko podam, le uživajte srečno Vaš ledičen stan; sedaj pa se, ženih, Teb v roke zročim, in vsikdar pri Tebi tolažbe želim.

Trije tovariši

Zgodba iz življenja vojne omladine. (Nekaj besed o novem romanu slovitega pisatelja Remarquea.)

Bilo je to leta 1918. Vojna je končana, a za eno celo pokolenje, ki je baš v dobi vojne stopalo v življenje, so napačili dne-vi nove borbe za obstoj in srečo. Mlade-niči s 17 in 18 leti so morali na vojno, ter so tako začutili diš smrti še prej, preden so spoznali življenje. Ta generacija se je znašla po končani vojni pred težkim pro-

blemom življenja. Kako rešiti problem lastnega življenja in lastne sreče, ko pa človek ni občutil in zaživel mladostnega življenjskega poleta. Kako postati miren in soliden državljan, ko pa človeka pre-ganjajo strahote vojne, ubijanja in uni-čevanja ljudi. Nekoč je mladina cenila življenje nad vse, vojna omladina pa je videla, da je življenje brez vrednosti, kar se je v vojni dan za dnem uničevalo brez vsake slabe vesti, brez vsakega kesanja. Največji problem vojne generacije, te generacije brez mladosti in mladostnega poleta je bil, spoznati pravo ceno življe-nja, ljubiti življenje in pozabiti na smrt, ki je še do nedavnega bila njihov stalni spremljevalec.

»Hočem začeti živeti.« je rekel Erich v romanu »Trije vojni tovariši«, ki ga je spisal slavni pisatelj Erich M. Remarque, ta najeminentnejši zastopnik vojne ge-neracije v evropski literaturi. V romanu »Na zapadu nič novega« je Remarque mojstrski naslikal življenje vojne om-ladine v strelskih jarkih in okopih, njihovo življenje in psihološko delovanje vojne na njihove mlade duše. Isto vojno om-ladino slika zdaj Remarque v svojem ro-manu »Trije vojni tovariši«. V tem roma-nu vidimo to vojno omladino, ki ji je ne-poznana radost življenja, kako poskuša, da se znajde v življenju, da izgradi novo življenje, da povrne izgubljeno mladost in da najde v ljubezni srečo. Ali njihova ljubezen ne ostane nedotaknjena od tež-kih udarcev vojne preteklosti. Nad vsem, česar koli se lotijo v novem življenju, nad vsem visi ta nesrečna senca vojne.

»Moj oče je padel v vojni.« govori Erichu njegova ljubezen Patricija. »Ali ste bili tudi vi na vojni?«

»Malo sem jo okusil.« se grenko na-smehne Erich.

»Torej smo vojni otroci.«

»Nismo ne živi ne mrtvi.«

Tudi Patricija je vojni otrok. Ona, kajpada, ni bila v vojni, ali njen oče je padel v vojni in senca vojne je legla pre-ko njenega otroškega obraza. Strah smrti jo preganja, a še večji strah življenja. Med vojno ni bilo hrane, ona pa je pre-hitro rastla, a premalo jedla in zbolela. Ali življenje ne vpraša, ali je bolana ali ni. Mora delati, da je kruh. Vojni bogataš Breuer ji predlaga udobno življenje. Ali ona ljubi Ericha, ker je začutila v njem sorodno dušo.

Breuer ji govori:

»Sredi burnega morja smo in val vas bo odnesel.«

»Ali nisem več sama! Mnogo nas je in morda bomo našli mirnejše vode.« odgo-varja Patricija, ker zdaj ljubi Ericha.

Ta vojna generacija hrepeni po mir-nih vodah, ali krivica življenja žene to generacijo v borbo.

Erich in Patricija postaneta mož in žena. Našli so se vojni otroci, da skupno poskušajo ustvariti novo življenje. Srečni so, ali ne bi bili vojna generacija, če bi ne sumili v trajnost te sreče. Preveč so trpeli, da bi mogli verjeti v trajnost sreče!

»Govorimo o muziki.« pravi Patricija, »in o lepih knjigah.«

»Nič ne vem o tem.« odgovarja Erich. »Hodil sem v šolo. Znam, kako se meri iz mitraljeza... in kakšna je prednost za ti-stega, če koga zadene v trebuh. Vem, ka-ko je treba kopati rove. In to je vse, kar vem o življenju.«

Ali Patricija je ženska. Ona ga je na-učila ceniti življenje. Ona mu je dala — svojo veliko in plemenito ljubezen. Bila sta srečna in zaljubljena.

KNJIŽEVNOST.

Božična številka »Našega roda« je iz-šla s sledečo vsebino: M. Sever: Svobode seme. (Pesem.) Anton Ingolič: Sirote. (Na-daljevanje.) Josip Ribičič: Božična prav-ljica. Ina Slokanova: Božična. France Novšak: Golobčeva smrt. Anton Mohar: Žalost. (Pesem.) Georgij Rajčev: Žefran. Tone Ljubič: Miklavžev večer. (Pesem.) Karel Sirok: Ta noč je sveta noč. (Pesem.) Josip Ribičič: Ples na zemlji. Pavel Ku-naver: Uboga gmajna. Mara J. Tavčar: Ringaraja. (Pesem.) Albin Zalaznik: Trp-ljenje književ na reki Jangtse. Angela Vodetova: Dragi Branko! Tone Ljubič: Zobotrebi. Zdravko Ocvirk: Pesem o črvu. (Pesem.) Vilim Kunst: Za tri dinar-je elektrike. (Nadaljevanje.) Disney-O. Gaspari: Noetova barka. Leopold Pajk: Krvava ušica. — Uganka za Cicibančke. — Prosim! Hvala! — Drobne zanimivosti. — Mladina piše.